

Розрахунки за претензіями

У яких випадках можуть виникати розрахунки за претензіями?

- У ході виконання договорів купівлі-продажу товарів (робіт, послуг) постачальниками сільськогосподарському підприємству або покупцями готової продукції у сільськогосподарського підприємства, а також іншими юридичними і фізичними особами за іншими договорами виникають ситуації, в яких сторони змушені вдаватися до примусового виконання умов договорів стороною, яка їх не виконала або виконала частково. Це може бути пов'язано із переплатою за рахунками постачальників із-за неправильного застосування цін або арифметичних помилок, низької якості матеріалів, що надійшли від постачальників, або їх нестачі в дорозі понад норму природних втрат, помилковим списанням банком сум з клієнтів тощо.

На яких рахунках відображаються операції претензійного характеру?

- Для обліку операцій претензійного порядку призначено рахунок 37 "Розрахунки з різними дебіторами", субрахунок 374 "Розрахунки за претензіями", який застосовують за всіх видів діяльності.
- Суми пред'явлених претензій постачальникам або підрядникам обліковуються на цьому рахунку доти, поки не будуть погашені. При цьому слід дебетувати субрахунок 374 "Розрахунки за претензіями" і кредитувати рахунки 20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками".
- У міру погашення заборгованості субрахунок 374 "Розрахунки за претензіями" кредитується і дебетуються відповідні рахунки грошових коштів 31 "Рахунки в банках" або 30 "Каса". На цьому самому рахунку обліковуються претензії до установ банків, за сумами помилково зарахованими або списаними на поточні рахунки сільськогосподарського підприємства.
- На суми претензій на користь різних організацій і осіб, що признані судом, а також на суми відмовлених платежів за раніше пред'явленими претензіями кредитується субрахунок 374 "Розрахунки за претензіями" і дебетується рахунок 94 "Інші витрати операційної діяльності".

Приклад.

- ПСП "Десна" Сосницького району Чернігівської області відвантажена попередньо оплачена сортова картопля залізницею в кількості 60 т. ПСП ім. Репіна Чугуївського району Харківської області. Після приймання її на станції "Чугуїв" встановлена нестача картоплі в кількості 2 т. Претензії до залізниці покупець ПСП ім. Репіна не має - пломби на запорах вагону не порушені. Відповідно до договору нестача картоплі в межах норм природних втрат, що оплачується за рахунок покупця, склала 0,5 т. Нестача картоплі понад норму природних втрат в кількості 1,5 т. визнана постачальником, за що повернені раніше одержані ним гроші від покупця.
- Справедлива вартість 1 т картоплі склала в ПСП "Десна" 500 грн, договірна ціна за 1 т картоплі без ПДВ - 1000 грн
- Зазначені операції в бухгалтерському обліку будуть оформлені бухгалтерськими проводками, що наведені в таблиці 4.11.

Таблиця 4.11. Облік розрахунків за претензіями

Пор. №	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Кількість, т	Сума, грн
		дебет	кредит		
1	2	3	4	5	6
ПСП ім. РЄПІНА (покупець)					
1	Проведена попередня оплата рахунка ПСП "Десна"	631	311	60	72000,00
2	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	644		12000,00
3	Списана нестача картоплі в межах природних втрат (з ПДВ)	93	631	0,5	600,00
4	Оприбуткована фактично одержана картопля:				
	- на суму вартості картоплі	208	631	58	58000,00
	- на суму ПДВ	644	631	-	11600,00
5	Списана нестача картоплі понад норм природних втрат з вини ПСП "Десна" (з ПДВ)	374	631	1,5	1800,00
6	Оплачена ПСП "Десна" претензійна сума з нестачі картоплі	311	374	-	1800,00
7	Відображена методом "сторно" сума податкового кредиту з ПДВ	641	644	-	400,00

1	2	3	4	5	6
ПСП "ДЕСНА" (продавець)					
1	Надійшла на поточний рахунок попередня оплата рахунка за картоплю від ПСП ім. Рєпіна	311	361	60	72000,00
2	Відображена сума податкових зобов'язань з ПДВ	643	641	-	12000,00
3	Відображено продаж картоплі за договірною вартістю	361	701	60	72000,00
4	Відображені розрахунки за податковими зобов'язаннями після відвантаження картоплі	701	643	-	12000,00
5	Відвантажена продукція ПСП ім. Рєпіна за справедливою вартістю	901	271	60	30000,00
6	Відображена нестача картоплі з вини осіб, які завантажували її у вагон (з ПДВ)	947	361	-	1800,00
7	Перераховано з поточного рахунка на користь ПСП ім. Рєпіна відшкодування нестачі картоплі	361	311	-	1800,00
8	Відображена нестача картоплі за справедливою вартістю (методом "сторно")	901	271	1,5	750,00
9	Відображена недостача реалізованої картоплі за договірною ціною (методом "сторно")	361	701	1,5	1800,00

У претензії зазначаються:

- повне найменування і поштові реквізити заявника претензії та особи (осіб), якій претензія пред'являється;
- дата пред'явлення і номер претензії;
- обставини, на підставі яких пред'явлено претензію;
- докази, що підтверджують ці обставини;
- вимоги заявника з посиланням на нормативні акти;
- сума претензії та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці;
- платіжні реквізити заявника претензії;
- перелік документів, що додаються до претензії.

На підставі яких первинних документів і в яких регістрах відображаються розрахунки за претензіями?

- Підставою для записів операцій на субрахунку 374 "Розрахунки за претензіями" є: акти приймання вантажів, рішення господарських судів, письмова згода постачальників на задоволення претензій, а також виписки банків на суми, що надійшли в порядку задоволення претензій.
- Синтетичний і аналітичний облік руху коштів на субрахунку 374 "Розрахунки за претензіями" ведуть за кредитом у Журналі-ордері № ЗБ с.-г., за дебетом - у Відомості 3.2-за кожним дебітором.
- Найбільш поширена кореспонденція рахунків з обліку розрахунків за претензіями наведена в таблиці 4.12.

Таблиця 4.12. Господарські операції з обліку розрахунків за претензіями (субрахунок № 374 "Розрахунки за претензіями")

Пор. №	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		дебет	кредит
1	2	3	4
1	Пред'явлена претензія постачальникам за нестачу, пересортування і завищення вартості оприбуткованих товарно-матеріальних цінностей (матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, МШП) після їх оприбуткування	374	20, 21, 22
2	Пред'явлена претензія банку на суми, помилково списані з поточних рахунків підприємства в банках	374	311
3	Пред'явлена претензія постачальникам на суму завищення цін і тарифів (придбані цінності в господарстві ще не оприбутковані)	374	63
4	Пред'явлена претензія постачальникам за простої з їхньої провини	374	719
5	Пред'явлена претензія постачальникам за брак з їхньої провини	374	24
6	Пред'явлена претензія постачальникам на суму визнаних штрафів, пені на користь підприємства	374	715
7	Надходження платежів за пред'явленими претензіями: - в касу	301	374
	- на поточний рахунок у національній валюті	311	374
	- на поточний рахунок в іноземній валюті	312	374
8	Пред'явлена претензія банку на суми, помилково зараховані банком, які не належать даному підприємству	311	374
9	На суми претензій на користь різних організацій та осіб, визнаних судом	949	374
10	На суми відновлених платежів за раніше пред'явленими претензіями	949	374